

Gæssene dropper vinterrejsen

Optælling og anvendelse af GPS giver ny viden om danske grågæs

Af Søren Olsen

Grågåsen yngler mange steder i dag, også i byparker. Foto: Søren Olsen

Hvis man har en fornemmelse af at der er grågæs mange steder i øjeblikket, så er det rigtigt nok. Nærmest alle steder, hvor der er vand med rørskov og grønne enge eller græsarealer, hvor de kan finde føde, holder der en flok grågæs til. Selv i byparker med søer kan man støde på grågæs. Ifølge det nye videnskabelige værk "Systematisk oversigt over Danmarks fugle 1800-2019" er bestanden ottedoblet siden 1996. Årsagen er de mildere vintre, de vintergrønne marker, og at jagten på grågæs er blevet bæredygtig.

Selv om bestanden af danske grågæs har været i nærmest eksplosiv fremgang i de seneste årtier, er der faktisk en hel del man ikke ved om dem. Man ved for eksempel ikke ret meget om deres antal efter ynglesæsonen og før jagten sætter ind, eller om sammenhængen mellem deres sommer- og vinterkvarterer. Der er store huller i vores viden om gæssenes adfærd og privatliv. Men det er Henning Heldbjerg, der er biolog PhD ved Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet, ved at gøre noget ved.

Her til højre en årvågen grågås. Foto: Søren Olsen

For at finde ud af, hvor mange grågæs der egentlig er efter en ynglesæson, hvor der er flest fugle med både ynglende fugle, store unger og endnu ikkeynglende fugle, blev den første landsomfattende optælling af danske fugle foretaget i begyndelsen af august. Det skete i et samarbejde med frivillige fugleoptællere, der er involveret i tællinger for NOVANA (Nationalt program for Overvågning af VAndmiljøet og Naturen), og med biolog Iben Hove Sørensen fra Danmarks Jægerforbund og frivillige jægere.

-Det foregik med et par hundrede deltagere den første weekend i august, hvor de danske grågæs er samlet i flokke på en lang række lokaliteter over det meste af landet. Og med hjælp fra jægere blev der optalt fugle utrolig mange steder, også steder, hvor der normalt ikke blevet talt fugleflokke. Når optællingen skulle foregå i første halvdel af august, er det forbi den danske natur netop da er fyldt med vores egne, danske grågæs, altså dem, der har ynglet her i landet.

I september ankommer mange tusind grågæs fra Norge, Sverige og Finland og blander sig med deres danske artsfæller. Så det er i begyndelsen af august, man får man det bedste overblik over den indfødte, danske bestand, siger Henning Heldbjerg.

Opgiver turen til Sydspanien

Netop i denne tid er Henning Heldbjerg og hans medarbejdere i fuld gang med at behandle de mange tusind data som optællingen gav, og senere på året har de et bud på, hvor mange grågæs der har været i denne sæson. Men allerede nu vil han gerne sige, at der er over 100.000 grågæs i landet. I et historisk perspektiv er det helt fantastisk, for omkring 1920 fandtes der blot 20 ynglepar!

Tidligere fløj alle danske grågæs til Sydspanien i vinterhalvåret, men i de senere år vælger stadig flere af dem at droppe den farefulde rejse sydpå til Spanien og vælger at blive hjemme i Danmark også om vinteren. De nærmere forhold omkring dette mangler man viden om, men et projekt med anvendelse af GPS vil give flere oplysninger om gæssenes adfærd, mener Henning Heldbjerg.

- Ved brug af GPS-sendere og farvehalsringe vil man kunne indsamle data om grågæssenes trækmønstre, udnyttelsen af deres levesteder og hvor de opholder sig om sommeren og om vinteren. Det er meget begrænset hvad der findes af nyere danske undersøgelser af grågæs, så dette projekt vil bidrage til en bedre forvaltning i dansk sammenhæng, hvad angår jagt og regulering.
- Resultaterne vil kunne bidrage med oplysninger til det internationale samarbejde i forbindelse med den Europæiske Gåseforvaltningsplatform (EGMP) under Vandfugleaftalen (AEWA) og de forvaltningsforhold, der er under udarbejdelse her. Desuden vil projektet bidrage med væsentlige informationer der er relevante i forhold til klimaændringernes påvirkning af ynglefugle og vinterfugle, understreger Henning Heldbjerg.

Fakta

Med en kropsvægt på over tre kilo er grågåsen blandt de store gåsearter. Kun canadagåsen er større. I yngleperioden består deres føde især af græs og urter, som de finder på enge og græsplæner tæt på reden. Når de senere samles i store flokke, søger de især føde på stubmarker i form af spildkerner fra høsten.

Fakta om grågås

Vingefang: 150-170 cm

Længde: 80 cm

Vægt: 3,5-4 kg

Ynglealder: 3 år

Kuldstørrelse: 4-6 æg

Antal kuld: 1

Rugetid: 27-28 dage

Ungetid: 50-60 dage

Jagttid: 1. sep.- 31. jan.